SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 226. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, NOVEMBER 27, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 226. РІК XCVII

КОМПАРТІЮ СССР ПОКЛИЧУТЬ ДО СУДУ

Москва. — В газеті „Московские Новости" з 11-го листопада надруковано повідомлення, що 30-го жовтня в столиці совєтської імперії розпочався громадський суд над КПСС. Його перше підготовче засідання відкрили народний депутат Московської Міської Ради Лев Балашов і народний депутат СССР Степан Сулакшин. Вони заявили совєтським і закордонним журналістам, що це засідання суду фактично є символічним і воно присвячене Дню Політв'язня СССР, який відзначається щороку 30-го жовтня.

Присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять жертв комуністичного режиму, депутати у своїх виступах заявили про необхідність такого суду з метою дати моральну, правову і політичну оцінку діяльности КПСС від часу її приходу до влади в 1917 році. Результатом громадського суду, як вважають організатори, могла б бути підготова матеріялів для пред'явлення Комуністичній партії СССР юридично обґрунтованих звинувачень.

Організатори також підкреслили, що хоч суд і громадський, але він проходитиме з дотриманням юридичних форм, тобто будуть громадські обвинувачувачі і захисники, при чому захистові буде приділено особливу увагу. Колишній комуніст Степан Сулакшин назвав зростаючі антикомуністичні настрої тривожними і додав: „Ми не хочемо нових політичних гонінь спрямованих тепер уже проти комуністів. Досвід переходу від тоталітарних режимів до демократичних у східньоевропейських країнах вказує на таку загрозу. Ми мусимо запобігти цьому. Суд над КПСС дозволить спрямувати громадські пристрасті в цивілізоване русло".

С. ХМАРА ОГОЛОСИВ ГОЛОДІВКУ

Київ (УНІАР, УПА). — Народний депутат Степан Хмара, заарештований 17-го листопада, надіслав 22-го листопада заяву для преси, у якій поведінку прокуратури й зокрема прокурора Михайла Потебенька назвав ганебною, оскільки вони намагаються приховати беззаконня і політичний бандитизм КПСС-КПУ.

С. Хмара повідомив, що комуністичні засоби масової інформації розгорнули безперервну кампанію дезинформації про обставини інциденту із 7-го листопада на площі Незалежности і до цієї кампанії прилучився член політбюра ЦК КПУ та голова Верховної Ради Леонід Кравчук. Він свідомо говорив неправду на пресовій конференції 19-го листопада, твердячи, що Хмара відмовлявся давати покази прокуратурі. Насправді ж С. Хмара дав свідчення 7-го і 13-го листопада слідчому прокуратури м. Києва Харченкові. Після арешту свідчень не давав і відмовився їх давати в майбутньому.

На знак протесту проти фабрикації проти нього справи, С. Хмара оголосив безстрокову голодівку з 26-го листопада, вимагаючи : резиґнації прокурора М. Потебенька; звільнення з-під арешту свідків затримання полковника Григор'єва; порушення кримінальної справи проти полковника Григор'єва за вчинену ним провокацію; звільнення та визнання потерпілим його самого, оскільки полковник Григор'єв наніс йому удар та брутально ображав, чим завдав моральних та фізичних збитків.

С. Хмара заявив, що під час голодівки не дозволятиме медичним працівникам оглядати себе і не даватиме їм інформації про стан свого здоров'я.

Ще можна замовити газету „За Вільну Україну"

Нюйорк (МК). — В Торонто відбулась зустріч з Василем Базівим, головним редактром газети „За Вільну Україну", яка була заснована Львівською Обласною Радою народних депутатів на чолі з В'ячеславом Чорноволом.

Газета за шість місяців свого існування сягнула тиражу 400,000 примірників і стала найпопулярнішим голосом правдивої інформації і державницьких стремлінь українського народу.

Вирішено продовжити реченець передплат для українців у діяспорі до 10-го грудня 1990 року. Газету висилатиметься летунською поштою. Передплата на рік 65 ам. дол. Також можна передплатити цю газету для своїх рідних чи знайомих в Україні за оплатою 20 дол. у рік. Точну адресу подавати українською мовою. Усі замовлення слати на адресу: M. Kots Publishing, P.O.Box 30, Lexington, N.Y.12452.

НТША приготовляється до Загальних зборів

Ню Йорк. — В суботу, 17-го листопада, відбулося тут в домівці Наукового Товариства ім. Шевченка у Ню Йорку останнє засідання Екзекутиви тієї найстаршої української наукової установи перед Загальними зборами, визначеними на суботу; 16-го грудня. Це будуть вже 13-ті з черги Загальні збори НТШ в Америці від часу заснування того товариства в Америці понад 40 років тому.

Засідання Екзекутиви попередило засідання Номінаційної комісії, яка склала проєкт нового персонального складу всіх керівних органів Товариства: Президії, Управи й Контрольної комісії. Це нелегке завдання з уваги на місце постійного замешкання активних членів НТША у різних віддалених містах Америки та з уваги на статутове визначення різних прав дійсних та звичайних членів. Звичайними членами може стати кожний, що має скінчену високу освіту. Членами кореспондентами і дійсними членами стають на пропозицію даної наукової секції за наукові заслуги. Загальні збори вибирають власну Номінаційну комісію і теоретично можуть відкинути рішення попередньої комісії.

Екзекутива, нарадами якої проводив голова д-р Ярослав Падох, вислухала звіти наукового секретаря проф. Леоніда Рудницького про видавничу діяльність і зв'язки з американським науковим світом (журнал „Нешенелитіс Пейперс" з активною участю НТШ) та фінансового секретаря д-ра Івана Серанта. Багато уваги присвячено зв'язкам з НТШ у Львові та приїздові його голови д-ра Олега Романіва до Ню Йорку і передбаченим нарадам з ним. Зокрема український науковий світ зацікавлений потребою нового авторитетного правописного словника, звільненого з русифікаторських змін (буква "ґ" і інше). Вислухано теж звіт директора канцелярії інж. Миколи Галіва.

Чехо-словацькі україністи взяли участь у конференції в Ужгороді

Пряшів. — Від 23-го до 25-го жовтня в Ужгороді відбулася наукова конференція на тему „Інтеліґенція Закарпаття XIX століття і розвиток гуманітарних наук в контексті міжслов'янських взаємозв'язків". Конференція була присвячена 45-річчю заснування Ужгородського Державного Університету.

В праці конференції брало участь і п'ятеро українських науковців із Словаччини. Павло Гапак у своїй доповіді розкрив взаємини Михайла Драгоманова з інтеліґенцією Закарпаття. Андрій Ковач говорив про діяльність словацьких і українських інтелектуалів в Росії у 60-70-их роках минулого століття. Федір Ковач освітлив вплив літературної традиції Закарпаття на творчість письменника Юрія Боролича. Михайло Роман розказав про взаємини закарпатських письменників з чехами та словаками, а Любиця Бабота — про життя і творчість несправедливо забутого письменника вченого і публіциста Юрія Жатковича.

В червні подібна конференція, присвячена 120-річчю від народження українського фольклориста Володимира Гнатюка та 70-річчю заснування Українського Вільного Університету, відбудеться на Пряшівщині. В її праці візьмуть участь закарпатські україністи.

Появилася стаття про І. Мазепу в турецькому журналі

Філядельфія (УІБ). — У липневому числі турецького журналу „Турецька Культура", що його видає Турецький культурно-освітній інститут в Анкарі, появилася доповідь проф. Володимира Жили на тему „Гетьман Іван Мазепа під турецькою опікою: історія й оцінка". Доповідь він прочитав у Стамбульському університеті 21-го вересня 1988 року під час міжнародного наукового конґресу, присвяченого 50-річчю з дня смерти видатного державного і політичного діяча Туреччини Мустафи Кемаля Ататюрка.

Тема торкалася трагічного періоду в житті гетьмана І. Мазепи після полтавської поразки 1709 року, коли російські дипломати з наказу царя Петра І настирливо домагалися від турків видачі гетьмана. І саме тоді турецька дипломатія вив'язалася якнайкраще з дуже трудного й, здавалося б , безвихідного становища. Проф. В. Жила, похвально оцінивши турецькі дипломатичні заходи, - заявив, що „ми, українці, подивляємо турецьке рішення, звершене 280 років тому, як високо гуманний акт. Мазепа помер усього кілька місяців після втечі на турецьку територію. Але йому було збережено життя, а нам улюблений символ волі пригнобленого народу. За те в жодній подяці, як щиро ми її не висловлювали б завжди бракуватиме внутрішнього тепла, не зважаючи на факт, скільки разів ми цю подяку ни висловлювали б".

Доповідь в цілому викликала тоді велике піднесення серед присутніх (понад 75 осіб). Окремо зареаґував на неї д-р Г. Фікрет Аласія, дорадник президента турецької республіки Північного Кипру, який саме й домігся появи її друком в Туреччині.

ВИКРИТО ТАЄМНІ РІШЕННЯ КОНСЕРВАТИСТІВ

Одеса (УНІАР, УПА). — Тут у вівторок, 20-го листопада, на сесії Одеської Міської Ради від групи Демократична плтформа зачитано документ, у якому засуджено заяву так званих „представників трьох південних областей" республіки — Одеської, Херсонської, Миколаївської — та організоване ними під керівництвом КПУ пікетування будинку Верховної Ради. В документі зокрема сказано:

„Ми, депутати Одеської Міської Ради, провели опит у своїх трудових колективах і дійшли до висновку, що ніхто не відряджав до Києва своїх представників". Далі в документі сказано, що в імені громадськости заяву до Верховної Ради зачитав член одеського обласного комітету КПУ, робітник виробничого об'єднання „Точмаш", прізвище якого нікому невідоме. Одеська Міська Рада до цього не має жодного відношення, навпаки, застановляється над питаннями: хто організував цю акцію? Хто, за умов різкої недостачі пасажирського транспорту, виділив 30 автобусів для поїздки комуністів до Києва? Хто зняв з праці для участи в цій акції 890 осіб? Чому цим делеґаціям відразу пішли назустріч у Києві, забезпечивши всім необхідним і безперешкодно допустивши їх на площу перед будинком Верховної Ради, тобто в однокілометрову зону навколо цього будинку?

Автори документу вказують і на тенденційний підбір кадрів для показу на телевізії тих чи інших подій у республіці.

Депутати Одеської Міської Ради у своєму документі заявили, що відмовляють у повноваженнях прокомуністичним посланцям і їхні виступи у Києві перед парляментом вважають особистою справою тих людей.

Далі в документі сказано, що депутатам відомо про рішення „групи 239" організувати цю акцію й далі йти на загострення ситуації. Відомо також і те, що консервативна більшість з 239 депутатів, на випадок успіху, уже підготувала відповідні рішення, згідно з якими будуть скасовані всі демократичні рішення Рад різних рівнів на місцях.

Депутати Одеської Міської Ради закликають остерігатися провокацій, утриматися від чергових масових акцій, діяти виключно в рамках закону, домогтися дозволу виступати депутатам різних груп у засобах масової інформації. Депутати звернулися до демократичних організацій з проханням підтримати їхні пропозиції.

З Одеси також надійшло повідомлення, що три члени Української Національної Спілки 21-го листопада оголосили голодівку протесту проти хвилі терору, спрямованого на знищення українського демократичного руху. Протягом останнього часу за ґратами опинилися: народний депутат Степан Хмара, громадські активісти Леонід Бережанський, Микола Головач, голова київського страйкового комітету Микола Ратушний і голова тернопільського обласного комітету захисту УГКЦ Ярослав Демидась за організацію масових акцій у Києві 1-2-го жовтня. Я. Демидась проводить голодівку, розпочату в ув'язненні 6-го листопада. М. Головач також тримає голодівку, розпочату 7-го листопада. Народний депутат Дмитро Поїзд висловив бажання захищати Головатого та прокурор чинить перешкоди.

КОНЦЕРТ РЕЛІГІЙНОЇ І КЛЯСИЧНОЇ МУЗИКИ

Юніон, Н. Дж. — В п'ятницю, 30-го листопада, о год. 8-ій вечора в Кейн коледжі, в Юніон, Н.Дж., у великій залі Wilkins театру, відбудеться концерт релігійної і клясичної вокальної музики у виконанні хору студентів музики. В програмі концерту виступить також з окремою сольовою точкою з бандурою, Роман Левицький. Вступ на концерт вільний.

Дж. Буш і М. Ґорбачов зустрінуться в січні у Москві

Париж. — Президент ЗСА Джордж Буш і совєтський президент Міхаїл Ґорбачов мають намір зустрітися у Москві в січні 1991 року. Про це заявили у вівторок, 20-го листопада, представники Білого Дому і Кремля, однак не назвали точної дати зустрічі на вершинах.

У Вашінґтоні урядові чинники висловили впевненість, що до того часу будуть „усунені всі бар'єри", які стояли досі на шляху до зустрічі на вищому рівні. Мається на увазі розходження в поглядах щодо зменшення стратегічних озброєнь. Договір, який передбачає скорочення американського і совєтського нуклеарних арсеналів, включаючи засоби доставі, знаходиться в роботі уже два роки.

„Президент поїде до Москви, якщо договір буде готовий", — сказали журналістам американські урядові чинники.

„Нічого подібного, — заперечив ґорбачовський пресовий секретар Віталій Ігнатенко. — Буш в будь-якому випадку прибуде з державною візитою в січні. Якщо до того часу договір буде готовий, вони (Буш і Ґорбачов) його підпишуть.

Після пресової конференції Ігнатенко у Парижі , де відбувалася нарада у справі безпеки в Европі з участю голів урядів 35 країн, в тому числі Буша і Ґорбачова, високопоставлений чинник Білого Дому підтвердив кореспондентові АП, попросивши не називати його імени, що Буш поїде у Москву лише в тому випадку, якщо договір про стратегічну зброю буде готовий до підписання. Той же чиновник назвав три головні перешкоди на шляху до підписання договору:

- розходження з приводу допущених норм випробувань совєтських міжконтинентальних ракет СС—18 (договір передбачає, що в СССР залишиться 154 такі ракети);
- небажання совєтської сторони розглядати бомбардувальник „Бекфайр" як стратегічну зброю, на чому настоюють З'єднані Стейти;
- розходження в поглядах, якого роду повинні бути заборони на передачу американської і совєтської зброї союзникам тої й іншої держави.

За словами американських урядових чинників, є і багато інших, менш значних, перешкод на шляху узгодження тексту договору між ЗСА і СССР.

У СВІТІ

ТИСЯЧІ ПРИХИЛЬНИКІВ і противників правлячого соціялістичного уряду Болгарії зібралися на центральній площі Софії, очікуючи остаточного вирішення болгарським парляментом справи про бюджет країни і економічних реформ, запропонованих прем'єром Андреєм Лукановим. Недавно Луканов заявив, що якщо його плян не буде прийнятий парляментом, він зрезиґнує. Із-за кризи болгарської економіки, зникнення товарів першої необхідности популярність прем'єра постійно падає. Представник Союзу демократичних сил Ґеорґі Спасов заявив, що опозиція плянує винести вотум недовір'я урядові. Студенти університетів країни, які страйкують вже третій тиждень, зібралися біля будинку парляменту, висловлюючи свою підтримку опозиції і вимагаючи резиґнації уряду.

ПРЕЗИДЕНТ АФҐАНІСТАНУ Наджібулла заявив, що мирні переговори з представниками опозиції, зокрема, з керівником найбільш поміркованої фракції Саїдом Ахмедом Гайляні, які ведуться у столиці Швайцарії Женеві, визначили шляхи процесу нормалізації становища в країні, розореної і виснаженої 12-річною війною. У розмові з чужинецькими кореспондентами у головній квартирі Організації Об'єднаних Націй в Женеві Наджібулла, зокрема, повідомив, що його зустріч з „видатними представниками опозиційного руху" була надзвичайно корисною і стане новою віхою в історії Афґаністану. Після пресової конференції Наджібулла від'їхав у Берн, де зустрівся з швайцарськими парляментаристами.

СОВЄТСЬКЕ АҐЕНТСТВО ТАСС опублікувало дані Державного банку СССР, який вже раніше постановив потрійний стандарт офіційного курсу доляра і карбованця. Як відомо, уряд СССР тримається цупко цього потрійного стандарту, вигідного для держави під кожним оглядом. Якщо, наприклад, виїжджає за кордон офіційна особа чи високий представник Компартії, він може за 54 карбованці і 86 копійок отримати 100 американських долярів; менше упривілейована особа мусить платити вже 164 рублі і 58 копійок за 100 долярів, а пересічні совєтські громадяни, яких держава експлуатує від самого початку існування комуно-московського режиму, заплатять за 100 долярів, 548 рублів і 60 копійок. І тому слушно заявляють розумні західні економісти, що в такій державі не можна встановити нормальних економічних і політичних відносин.

СОВЄТСЬКИЙ ФУТБОЛЬНИЙ тренер Валерій Непомнящий, який тренує збірну дружину Камеруну, залишив цю країну. Валерій заявив, що йому не заплатили за останні місяці праці, а крім того, він так і не дістав нагороду за успішний виступ збірної футбольної дружини Камеруну на чемпіонаті світу в Італії. Кожний з гравців камерунської дружини дістав за виступ на футбольному чемпіонаті по 84,000 дол. Контракт совєтського тренера з федерацією футболу Камеруну закінчується 1-го грудня. Відповідаючи на запитання кореспондентів, Непомнящий повідомив, що він дістав запрошення від кількох неафриканських клюбів очолити їх футбольні дружини, однак досі не зробив остаточного вибору.

ЛІВІЙСЬКИЙ ДИКТАТОР Муамар Каддафі заявив, що готовий сприяти встановленню миру в Лібії. Ці слова прозвучали на недавній зустрічі з міністрами закордонних справ Ґамбії, Ніґерії і Ґани і були відповіддю на просьбу африканських дипломатів, щоб М. Каддафі вжив особистий авторитет з метою відновлення миру у виснаженій громадянською війною Лібереї.

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ Норвеґії оголосило, що воно готове надати першу допомогу десяткам тисяч втікачів зі Совєтського Союзу, які можуть „налетіти" в країну в наступному році. „Якщо тим людям потрібний буде дах над головою, їм допоможе норвезька армія", — заявив представник міністерства оборони Пер Бротен. Кореспондент АП Йоган Рапп повідомив, що у зв'язку з лібералізацією правил виїзду з СССР скандинавські країни очікують „початку великого переселення". Уряди Норвеґії, Фінляндії, Швеції і Данії могли б надати СССР матеріяльну допомогу продуктами та іншими товарами, однак на випадок масового прибуття втікачів їх не залишать напризволяще.

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ВИБОРИ В ПОЛЬЩІ ЩЕ НЕ ЗАКІНЧИЛИСЬ

Варшава, Польща. — Агентство Ассошієйтед Пресс і численні західні кореспонденти інформують, що в неділю, 25-го листопада у Польщі відбулась перша тура президентських виборів, але підсумки виказують, що жодний із шістьох кандидатів не здобув 50 й більше відсотків голосів і тому прийдеться на наступну неділю, тобто 2-го грудня повторити вибори.

Як було раніше передбачувано, Лех Валенса, основник і довголітній голова крайового комітету робітничої вільної профспілки „Солідарність", здобув дещо більше як 40 відсотків усіх голосів, але не осягнув вимаганої конституцією більшости. Опитуваня, однак, показують, що фаворитом польських виборців і далі залишається Л. Валенса. Його головними противниками під теперішню пору є теперішній прем'єр-міністер Тадеуш Мазовецький і недавній поворотець до Польщі з Канади Станіслав Тимінський, який, будучи за кордоном і займаючись бизнесом, доробився мільйонів в Канаді і Перу. Три інші кандидати отримали зникаючу меншість голосів і вони взагалі не входять в рахубу при другій турі виборів. До другої тури стануть два кандидати, які здобули найбільшу кількість голосів.

Тимінський вів передвиборчу кампанію під гаслом „свобода і гроші", обіцяючи виборцям перевести далекойдучі економічні реформи, які мають піднести на вищий життєвий рівень життя населення Польщі. Політичні спостерігачі думають, що Тимінського підтримуватимуть ті, які вже змучились політиканством, недостатнім знанням економіки теперішніх провідників Польщі, включно з Валенсою і Мазовецьким.

„Цілий минулий рік ми взагалі не звертали уваги на нашу економіку. Я голосував за Тимінського з надією, що він менше займатиметься політичними справами, а більше економікою, важливою ділянкою, яка дуже занедбана в Польщі", — заявив кореспондентові АП співробітник польської Академії Наук Владислав Скарбек.

В повідомленнях АП наводиться кілька голосів побоювання, що у випадку вибору Валенси на президента, він перетвориться в другого „аятоллу Хомейні" на Сході Европи, як висловився директор одного з Варшавських університетів Юліюш Барановський. Він признався, що Мазовецький також не є „великим політичним лідером". Він все ж таки голосував на Мазовецького, бо Мазовецький, зустрічаючись з багатьма західніми і східніми дипломатами, вибрав добрий шлях у політиці Польщі, яку він хоче поставити на гідне місце серед европейських народів.

ПОЛЬЩА ОЧІКУЄ МІЛЬЙОН ВТІКАЧІВ З СССР

Варшава, Польща. — Кореспондент газети „Вашінґтон Пост" Мері Батіята інформує, що теперішній уряд Польщі побоюється масової хвилі втікачів із Совєтського Союзу, число яких може досягнуть мільйона осіб, якщо ситуація економічна чи політична буде далі погіршуватися в СССР і йому грозитиме розвал.

Голова створеної минулого тижня урядової комісії у справі втікачів Збіґнев Скочиляс говорить навіть про кілька мільйонів осіб, якщо б, наприклад, там вибухла революція, або розпочався справжній голод подібний до голоду в Україні в 1932-33 роках.

„Якщо б дійсно ми були змушені прийняти кілька мільйонів втікачів, хочби навіть переходово на короткий час, то це дорешти зруйнувало б нашу нестабільну ще економічну систему", — заявив Скочиляс. Він вважає, що для теперішньої Польщі навіть 200-300,000 втікачів було б забагато. На його думку втікачів із послабленого економічно і політично Совєтського Союзу треба сподіватися кожного дня і для цього існують вже певні познаки. Також міністер внутрішніх справ Кшиштоф Козловський боїться, що Польща має замало технічних можливостей хочби для того, щоб примістити на якійсь час велику кількість осіб.

Міністер Козловський додав, що польські власті основують свої припущення на песимістичних проґнозах випрацьованих скандинавськими країнами, які вже віддавна працюють над схемою приміщення більшої кількости втікачів на випадок падіння комуно-московської нелюдяної імперії. На їхню думку таке падіння спричиниться до нового переселення народів. Очікують, що найбільше цією міґрацією народів буде заторкнута Польща, яка розділяє кордон з СССР на суходолі. Один польський високий урядовець заявив кореспондентові „Вашінґтон Пост", що все нагадує йому 1917 рік, коли сотні тисяч росіян та інших „окупували" Польщу ратуючись перед большевицькими вбивниками. Сусідня Мадярщина вже сьогодні не знає, що робити із 100,000 масою втікачів, які перебрались до Мадярщини в надії переїхати до котроїсь із західніх країн.

Біда також в тому, що Австрія і Німеччина герметично закрили свої кордони, щоб нібито боротися з нелеґальною еміґрацією, а властиво, щоб не допускати свіжих втікачів. Вже тепер до Польщі хоче переїхати така велика кількість втікачів з СССР, що на деяких прикордонних переходах створюються довгі черги.

Недавно Москва відкинула пропозицію Варшави відкрити новий пункт на кордоні між Польщею і Україною, який допоміґби зменшити реченець вичікування. Цією проблемою займалися також українські і польські чинники під час окремої зустрічі.

В АМЕРИЦІ

МЕДИЧНІ ДОСЛІДНИКИ ПОДАЛИ до відома, що вони відкрили новий вірус, який є подібний дсо того, що спричинює смертельну недугу АІДС і це може у майбутньому змінити цілий хід недуги та можливості її лікування.

В ОДНІЙ ІЗ ШКІЛ Тексасу, дирекція школи казала хлопцеві, що є в третій клясі і має вісім років, навчатися в окремому самітньому приміщенні тому, що він не хотів обтяти свого волосся, яке він носив на сім інчів довгим. Проти цього рішення шкільних властей борються тепер батьки хлопця, уважаючи, що він сидить немов у в'язниці, а справа довготи волосся не є принциповою.

У ДНЯХ, КОЛИ НА ТЕРЕНІ ЗСА розпочинається найбільше живий сезон для власників крамниць — а це купівлі дарунків на Різдво — аналітики економії і власники великих підприємств бояться, що криза, яка помітна в ЗСА в економіці та в політичній ситуації може некорисно вплинути на кількість продажі і закупу.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)
Subscription: 1 year $40.00, 6 months — $22.00, 3 months $12.00
UNA members 1 year $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Гельсінкі 1975 — Париж 1990

Східньо-західня ідилія на тлі спільного фронту проти Третього Райху Адольфа Гітлера дійшла до шпилю на Ялтинській конференції у 1945 році, де просто непристойно маніфестовано приязнь Йосифа Сталіна з американським президентом Френкліном Делано Рузвелтом. Швидко після Потсдамського договору у тому ж році ясний овид тієї неприродної приязні грізно захмарився. Масовими летунськими доставами Америка переламала совєтську бльокаду Західнього Берліну. У 1949 року створено Північно-Атлантійський пакт (НАТО) з вістрям проти СССР. У 1966 Москва зорганізувала Варшавський пакт у противагу до НАТО. Кремлівські володарі мали хронічний просто патологічний страх перед американською аґресією, ведено перегони у зброєнні і панувала атмосфера повного взаємного недовір'я. Після довгих затяжних переговорів прийшло у 1975 році відпруження: у столиці Фінляндії, Гельсінкі, відбулася конференція 35-ти еврпейських держав, ЗСА і Канади, на якій складено акт „безпеки і співпраці".

Зміст цього акту: ґарантія ненарушености існуючих у тому часі державних кордонів зі застереженням, що в усіх країнах, які той пакт підписали мають існувати права людини. Большевики, діставши ґарантію, що кордони СССР і його сателітів забезпечені, зламали клявзулю про права людини, але „Гельсінкі" стали символом людських прав. Але прийшли останні два роки: революція проти комунізму усамостійнила шість сателітних держав. Варшавський пакт фактично перестав існувати. 2-го жовтня 1990 року з'єднались дві частини поділеної Німеччини і постала нова могутня імперія у Центральній Европі. 19-го і 20-го листопада 1990 року відбулася у Парижі конференція знову всіх членів Гельсінської конференції з-перед 15-ти років, з ціллю перевірити гео-політичну ситуацію і створити новий лад в Европі. 15 років тому демократичні країни Европи а також Америка і Канада ґарантували совєтській імперії мир і безпеку, отримавши паперову ґаранцію від Москви, що вона не думає про похід до Атлантику. Тепер не йшлося вже про Москву, яка обезсилена гострою економічною кризою та внутрішнім неспокоєм, — але йшлося про скритий страх перед відродженням німецького мілітаризму. Перебування з'єднаної Німеччини в рамках НАТО ґарантує, що ніщо нікому від німецької збройної сили не грозить. Ще більша і вирішна забезпека — у зміненій психіці німців, у зміненій атмосфері всієї Центральної Европи. 15 років у всесвітній історії — це короткий етап. Але ці останні 15 років викинули на смітник давні проблеми й висунули такі, про які тоді не снилося: захитання основ совєтської імперії, національні визвольні рухи, загроза від малого Іраку, що його диктатор Саддам Гуссейн став загрозливою постаттю для світу.

І тому, як не дивно, над Паризькою конференцією висіла тінь Іраку. Президент Буш сподівався, що у зустрічі з Міхаілом Ґорбачовим дістане від нього згоду, що СССР, як один з п'яти постійних членів Ради Безпеки ООН, голосуватиме за резолюцію, яка дозволить на збройний похід проти Іраку. Це не сталося: СССР жив у приязні з Іраком, там усе ще є яка тисяча совєтських „дорадників" і в СССР є 55 мільйонів мусулман — треба зрозуміти вагання Ґорбачова. Для його приємности підписано договір безпеки і співпраці між НАТО і фіктивним уже Варшавським пактом. Підписано новий договір про редукцію наземних військ в Европі. На заключному засіданні головував президент найменшої европейської держави Сан Маріно, яка має 20,000 мешканців і три автомобілі власність уряду — для символічного підкреслення демократичної рівности великих і малих країн у новій історичній добі з новою міждержавною структурою.

Відбулася Паризька конференція в атмосфері непевности у світі. За минулих 15 років, як уже сказано, докорінно змінилася ситуація у Европі, — невідомо, як виглядатиме Европа і світ за наступних не 15 а вже п'ять років. Зрезиґнувала Марґарет Тачер, — найбільш популярна прем'єр-міністер Великобританії. Втратив свою популярність президент Джордж Буш. Це був, мабуть, останній виступ Ґорбачова на [illegible] кий конф[illegible]

[illegible] нові люди.

Микола Бараболяк

ДЕКЛЯРАЦІЯ — І ЩО ДАЛІ?

Декларацію Верховної Ради УССР про суверенітет України з 16-го липня ц.р., ми сприйняли з захопленням емоціонально і її вагу перецінили. Кажу — перецінили. А в політиці треба сприймати речі на холодно, аналізувати, брати їх такими, якими вони є, а не якими ми бажали б, щоб вони були. Нині, чотири місяці після цієї енунціяції, час на більш тверезу її оцінку. Чужі, не будучи під впливом емоцій, дають більш об'єктивну оцінку „Декларації".

Для прикладу наведемо голос Здзіслава Римажа, колишнього амбасадора Польщі в Японії, який вибрав волю у 1981 році. На сторінках польського тижневика „Горизонти" з 8-го — 14-го вересня 1990 року він пише: Українська 'Декларація' не така потрясаюча світом як виглядало б на перший погляд. Стаття 76 брежнєвської конституції каже, що союзна республіка є суверенною соціялістичною державою, яка з'єдналась із іншими республіками у СССР, а стаття 80, дає кожній республіці формальне право встановляти дипломатичні стосунки з закордоном. Отже багато з того, що в Декларації, уже на папері було. Декларація не згадує про відірвання України від СССР, що в основі квестіонує 'суверенітетський' її зміст. Правда, Декларація пішла дещо далі, чим дотеперішні конституції СССР і УССР у тому, що виносить постулят створення республіканських збройних сил, чого нема, як згадано, в нинішніх конституціях. Але, чи постанова про такі збройні сили була у сталінській конституції, чи створено такі сили? Таке ж може заіснувати і тепер. У колізії тут теж постанова про совєтське, поруч українського, громадянство України. А прийнявши, що біля 16 мільйонів російського і вповні змосковщеного російськомовного населення України затримує те совєтське громадянство, то як із тим обов'язком служити в тому 'республіканському' війську?

Для оцінки політичної ваги Декларації найбільш промовистим і вагомим фактором Римаж уважає умови, в яких прийшло до схвалення Декларації. Він пише: „Проєкт Декларації опрацьовувала Комісія під проводом Микла Шульки, спеца від зовнішних справ КПУ. Факт цей дуже промовистий, бо, як відомо, Комуністична партія України знаменито 'зцементована'. У Верховній Раді України 70 відс. членів тої партії, а її 'бетон' — це старшини Збройних Сил, МВД і КҐБ. Відкіль нараз така „згода в сімействі" при схвалюванні Декларації? На 450 членів Верховної Ради присутніх на тому засіданні було 385 її членів. З них 355 членів голосує 'за', тільки 4 'проти', а 26 утрималось від голосування. Та наймаркантніше те, що 63 члени взяли участь, перебуваючи на з'їзді КПСС в Москві; ніхто їх не стягає до Києва, навіть нема внесення, щоб відкласти рішення до часу, коли вони сповнять свій партійний обов'язок". Додамо від себе: та ж засідання Верховної Ради припинено на час тривання з'їзду Руху; бо не відкладено б теж через з'їзд партії, коли б голосування було вагоме? Висновок із того, що на всі „незалежницькі" поправки, за які так завзято змагались члени Демократичного Бльоку, було схвалення з Москви.

Українські патріоти, а ці на поселеннях особливо, вірили, що прийнявши деклярацію про суверенітет, встановлено принципи повної незалежности України. Ми не звернули уваги на те, що такі ж декларації прийняли, як на команду, інші чотирнадцять республік ССР і то як і на Україні, в більшости голосами партапаратчиків. Москва визнала, що СССР не вийде з халепи, коли не перейде на економіку вільного ринку, а це годі здійснити без децентралізації політичної системи і деякого усамостійнення республік. Проголошено отже „суверенітети" республік, але нема натяків, щоб їх випущено із лабет імперіяльної адміністрації. Управління республік ведуться на старий лад, всесоюзні міністерства мають у всьому вирішальне слово, навіть у таких справах як приділ паперу на друк періодиків. Діють ради, але розмахнутись у діяльності змоги не мають, бо у них ні цента при душі; всі налоги посилаються до Москви, а відти приходять кошти на все.

Навіщо отже була ціла фарса з деклярацями суверенітету? А на те, щоб можна заключити новий „союзний договір" із насправді „суверенними" державами, а не так як було 1924 року!

У Москві йдуть готування нового „союзного договору". Очевидно він має базуватись на принципах деякої децентралізації вільного ринку ради, і з тим зв'язаним поширенням компетенції республік. Принципи нового союзу дискутувались і далі широко

(Закінчення на стор. 3)

Анатоль Камінський

КОЛИ Ж НАРЕШТІ БУДЕ МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ В КИЄВІ?

У Декларації про державний суверенітет України з 16-го липня ц.р., у розділі про зовнішню і внутрішню безпеку, ствердженно виразно, що „Українська РСР має право на власні збройні сили" та „має власні внутрішні війська та органи державної безпеки" і що тільки вона сама (УССР) „визначає порядок проходження військової служби", що її, „як правило, громадяни Української РСР проходять на території Республіки і не можуть використовуватись у військових цілях за її межами, без згоди Верховної Ради Української РСР".

Очевидно, що власні збройні сили означають передусім власне міністерство оборони, без яких, в свою чергу, не може бути справжнього державного суверенітету. Пройшло вже, однак, кілька місяців, а Українська ССР залишається й надалі і без збройних сил, і без міністерства оборони. Подібно, як і в інших царинах державного суверенітету, це питання не вийшло поза рамки декларативности. Ще раз підтвердилось, що самого декларативного акту замало, бо для цього потрібен законодатний механізм його виконання,що його має прийняти відповідна більшість у Верховній Раді УССР. І тут й починається все наше лише, бо цю більшість у парламенті УССР творить сьогодні „Залізобетонний бльок" КПУ, який визначив себе як „Група 239", відомою заявою „За українську радянську суверенність" з 1-го червня ц.р. Негативні наслідки такого стану даються відчути на кожному кроці. Нагадаймо, що коли нещодавно на другій сесії ВР УССР народний депутат В. Бедь висунув проєкт, щоб Декларації про державний суверенітет України надати силу конституційного закону, його внесок провалено 182 голосами („за" голосувало 125 депутатів). Тим часом для прийняття цього проєкту треба було третини усіх голосів, тобто 300.

Подібно, зрештою, було із проєктом Комісії у питаннях законодавства і законності — про те, що до прийняття нової конституції України, всі законодавчі акти СРСР, прийняті після 16-го липня ц.р., підлягають ратифікації Верховною Радою Української ССР і діють на території України тільки в тій частині, яка не суперечить Деклараціі про суверенітет. Цей внесок теж провалили тією самою „парламентською" аритметикою... Так, що не треба було й Ґорбачовського „Указу про заборону створення збройних формувань, не передбачених законодавством СРСР". Все на що погодилася „Група 239", це постанова з 10-го жовтня ц.р. „Про проходження військової служби" з 10-го жовтня ц.р., в якій таки залишалася „всесоюзна квота" і яка, до речі, була „розводненням" попередньої постанови в цій же справі з 30-го липня ц.р. Одне слово: застосовано у даному випадку відому ленінську тактику: один крок вперед, а потім два назад...

З цією постановою про проходження військової служби і поїхали наші парляментарії на переговори з імперським центром. 17-го жовтня ц.р. почалися в Москві розмови, в центрі яких стояли питання припинення набору жителів України на військову службу поза її територією та встановлення квоти призовників України для служби в інших реґіонах СССР. Делеґацію УССР очолював Володимир Гринєв, заступник голови Верховної Ради.

Як подавало Радіо Київ, 17-го і 18-го жовтня ц.р. „відбулася в Москві зустріч міністра оборони СРСР Дмитра Язова з групою українських парляментаріїв. Головна мета зустрічі — вирішення проблеми повернення на територію суверенної Республіки солдатів України". Яке ж становище зайняв Язов, мовилось у повідомленні Радіо Київ з 18-го жовтня: „Дмитро Язов знову висловився за неподільну союзну армію, проти республіканських формувань, проти повернення на Україну її солдатів. Ця заява викликала різкий протест з боку членів Делеґації".

А вміжчасі, на Україні, щораз більше зростав і зростає тиск громадськости, щоб нарешті було здійснене заповіджене в Декларації про державний суверенітет право на власні збройні сили. Не тільки рух, УРП й інші політичні партії і об'єднання, Комітет солдатських матерів України, комітети для створення збройних сил України, об'єднання ветеранів (також УПА і „Дивізії") виступили з гострими вимогами в цій справі, а й інші громадські, культурно-освітні та професійні організації й установи. Так, наприклад, Товариство української мови ім. Шевченка (ТУМ) на другій республіканській звітно-виборній конференції 30-го вересня ц.р. у Києві закликало у своєму „Зверненні до народу українського і до всіх громадян України" „підтримати діяльність Комітету солдатських матерів України, його домагання, щоб невідкладно виконувалася постанова Верховної Ради УРСР про проходження військової служби українських призовників в межах Республіки. Це має стати початком створення власних збройних сил України".

Якраз Комітет солдатських матерів України заслуговує на окреме відмічення й увагу як вагомий не тільки психологічний, а й політичний фактор тиску. В Установчих зборах Комітету в Запоріжжі у вересні ц.р. взяло участь 129 делеґаток з 22-ох областей України, де

(Закінчення на стор. 3)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Фантазія стає дійсністю

На наших очах проходить небувалий розвиток нової вітки літератури під назвою „наукової фантазії". Ми назвали її новою віткою літератури, хоч своїм корінням вона сягає глибокої старини. Одні бо нав'язують її з творами староримського письменника Лукіяна, а ще інші з сумерійським епосом „Ґільґамешом", який на їхню думку становив опис вичалу космічного корабля.

Але не зважаючи на давність початків наукової фантазії, переломом в її розвитку слід вважати добу Ренесансу, себто Відродження науки. Корифеєм цієї доби були Леонардо да Вінчі, Ґалілей та Микола Коперник, які своїми дослідами законів природи безмірно поширили горизонти людського знання та межі доцьогочасного світу.

Люди 1600 років, які дізналися про відкриття геліоцентричної системи Миколою Коперником ходили довший час, немов запаморочені. Сама ідея, що земля не становить центру всесвіту, тільки одну з плянет, що кружляють навколо нашого сонця, була для них приголомшливою ідеєю, що поставила багатьох у стан духового шоку. А коли Ґалілей спрямував свій саморобний телескоп на зоряне небо та не тільки потвердив дійсність геліоцентричної системи Коперника, але відкрив також фази Венери та найбільші місяці, що кружляли навколо плянети Юпітера, хвиля захоплення та ентузіязму покотилася крізь цілу Европу та стала у великій мірі стимулом розвитку псевдонаукових фантастичних повістей у формі подорожів до інших світів, розташованих поза межами землі.

Але це був тільки світанок нової літератури наукової фантастики. Для її справжнього розквіту бракувало, проте, ще технічних винаходів таких, як парова машина, залізниця, електричних рушій, автомобіль, літак, електрична жарівка, радіо че телеграф, які принесли нам індустріяльна та технологічна революції.

Ті всі винаходи, не тільки використовуали до своїх сюжетів автори наукової фантазії, але на їх основі, вони передбачали також нові винаходи, які ще досі не існували і, в той спосіб вони поєднували в своїх творах науку і літературу та здобули для цієї нової вітки творчости право громадянства в літературі.

Засновниками цієї вітки літератури став французький письменник Жюль Верн та англійський Г. Ґ. Велз. Вони перші передбачили в своїх повістях цілий ряд нових винаходів, що сьогодні у 80 відс. стали дійсністю. Згадати б тільки одного Жюль Верна, який у своїх двох повістях („Подорож до місяця" та „Навкого місяця") передбачив не тільки феномен безваговости, але теж поворот з надземних просторів на землю, шляхом вплеску капсулі до моря. Той самий автор передбачив теж підводне судно в повістях „Таємничий острів" та „80,000 миль під водою", гелікоптер в повісті „Кліппери хмар" та кермовані ракетні стрілина в повісті „Місія Барзака".

І тому д-р Джеррі Пурпелл, президент Об'єднання письменників наукової фантастики, на останній конвенції цього Об'єднання ствердив, що не має такого автора наукової фантастики у світі, щоб він хоч би один раз не згадав у своїх творах про погінний, ракетний рушій, в тому часі, коли найбільш видатні інженери та вчені твердили, що побудова великої ракети, спроможної завезти людину поза межі землі — неможлива!

У 1947 році д-р Артур Кларк у своїй повісті „Прелюдія простору", передбачив, що перша ракета буде вичалена в простір у 1959 році, що стало дійсністю в т.зв. місії Аполлона II, зорганізованої агенцією НАСА. В 1945 році він передбачив також нову комунікаційну систему при домозі штучних сателітів, які кружлятимуть навколо землі, що стало вже дійсністю від десяток років.

Другий видатний письменник наукової фантастики Кліф Саймек передбачив у 1930 році сьогоднішні комп'ютери та роботи. До речі, слово „робот" придумав чеський письменник Карло Чепек у 1920 році у своїй футуристичній мелодрамі „Рур" (що становить акронім чеських слів „розуму універсальний робот") Прем'єра цієї мелодрами, що відбулася 21-го січня 1921 року в „Народному Театрі в Празі", пролетіла згодом, неначе буря, крізь усі театри цивілізованого світу. Велз у повісті „Війна світів" згадує про марсіянську суперзброю, в основі, дуже подібну до нашої атомної бомби.

Вчасні автори наукової фантазії впроваджували в плетиво своїх творів лейзерні промені та промені смерти й передбачували, що промені світла переноситимуть вістки на далекі відстані, які теж до речі, стали вже дійсністю.

А тепер декілька вибіркових передбачень, взятих з американського журналу наукової фантастики „Аналог", які ще досі не стали дійсністю:

1) „транспортер матерії, цебто уладження, яким можна буде переміщувати матерію (в тому й людину) в довільне місце космосу; 2) „Летючі міста", в який людина матиме змогу відбувати міжзоряні подорожі; 3) „Психічна контроля, в якій духово упосіблені поліцисти матимуть змогу шляхом телепатії контролювати поведінку людини; 4) „Орбітні в'язниці", в яких будуть приміщені небезпечні злочинці, та які перед в'язничними камерами, кружлятимуть в навколоземних орбітах; 5) „Перещеплювання знання" шляхом пересадки частки мозку освічених людей; 6) „Антиґравітаційний пристрій" — який дасть змогу протидіяти ґравітаційній силі землі та зробити непридатними усі ракети, елевейтори, вантажниці тощо; 7) „Машина часу", з допомогою якої матимемо змогу мандрувати коридорами часу в майбутнє і минуле, згідно з передбаченням Веллза в його повісті „Машина часу".

Цих декілька прикладів доказує, що наукова фантазія займає в цивілізації людства особливе місте, яке ніколи ще не існувало, але буде існувати так довго поки існуватиме людина і його неспокійний, творчий дух!

Лідія Палій

„ЗОЛОТИЙ ГОМІН"

I.

Від 6-го до 17-го вересня цього року пройшов у Києві й у Львові Фестиваль поезії „Золотий гомін", залишаючись у пам'яті наче фільмовою стрічкою, що пробігла надто швидко. Мигнули кадри зустрічей зі сотнями цікавих людей, кадри літертурних читань, святочних імпрез і товариських розмов. Усе намотане в суцільний клубок у моїй пам'яті й тепер нелегко все пригадати. Думаю, що наші поети простять мені, коли пропущу чиєсь прізвище, чи не пригадаю змісту їхніх виступів.

Уже вдруге цього року проїжджала вночі з летовища вулицями Києва. І знову, наче у сні, бачила світла на мостах над Дніпром й освітлену Софійську дзвіницю. Зі мною в авті була моя подруга Віра Вовк з Бразилії, з якою ми зовсім припадково зустрілися у Варшаві. Її присутність тут, на рідній землі, посилювала ще елемент нереальности.

Ми їхали на запрошення Спілки письменників України. Організатором цього цікавого фестивалю був поет і депутат до Верховної Ради Павло Мовчан. Наші господарі вміло запланували програму і все було приготоване заздалегідь. На закордонних гостей чекали авта на летовищі і гарна кімната в готелі „Москва", навіть появилася гаряча вода, якої не було попередньо на з'їзді Міжнародної Асоціяції Українців (МАУ). Всі ми дістали точні й естетично виготовлені програмки на поодинокі імпрези фестивалю.

Мені припала велика кімната з бальмончиком і видом на дахи Києва, на далекі бані Андріївського собору, св. Софії і її дзвіницю. Іноді, коли я прокидалася серед ночі, бігла до дверей бальмону й дивилась на завжди освітлену дзвіницю, щоб переконатись, що я справді у Києві.

Першого ранку, зразу за сніданком, ми зустріли дружів з Канади й ЗСА та знайомились з поетами українцями з Румунії, Польщі, Чехо-Словаччини, з російської республіки й очевидно з нашими господарями — поетами України.

Були й гості чужинці: українiст О. Рязанов з Білорусі, [illegible] вірменин Левон Міріджаньян та з Алма Ати знайомий вже із Шевченківських святкувань у Полтаві казах Рустем Джангужин. (Це той самий, що вже тоді носив синьо-жовту відзначку).

Вітаємо давніх знайомих Павла Мовчана, Степана Сапеляка. Зустрічаю Валерія Шевчука, творчістю якого захоплююсь вже від 60-их років. (Він, як прозаїк, тільки заглянув на наш фестиваль). За столом сидить біля мене Василь Голобородько. Не хочеться вірити, що це той Голобородько. Пригадую, що коли відвідувала Київ у 1968 році, принесли мені „Вітчизну", „ще теплу" з друкарні, і там були дуже цікаві вірші Василя Голобородька. Всі дивувались, як вони „пройшли". Дав мені цей журнал Михайло Саченко, тоді ще молодий хлопчина з полотняною торбою через плече, яку йому на дорогу дала його мати у Моринцях. Саченко вже в тому часі починав писати цікаві вірші, а тепер вийшла збірочка його зрілих творів. Ось і вітаюся з Михасем після двадцяти двох років. Були це довгі й важкі роки, так для Саченка, як і для Голобородька, яких перестали зовсім друкувати.

Майже ввесь перший і другий день фестивалю в Інституті літератури відбувалася конференція з доповідями присвяченими темі „Феномен української поезії".

Пригадую у перший ранок ішла сама до Інституту, вниз до Хрещатика, біля готелю „Дніпро", повз ще зелений Центральний парк. На брук падала тінь від лапатого листя каштанів, якось так по-осінньому. Нагадувалось дитинство і було радісно.

На конференції виступили з доповідями: Б. Рубчак (ЗСА), О. Зуєвський (Канада), І. Фізер (ЗСА), М. Корсюк (Румунія), Ю. Бача (Чехо-Словаччина). З місцевих говорили С. Пушик, Ґ. Штонь, С. Сапеляк, Р. Джагужин і ін. Були палкі дискусії, але присутніх, на жаль, було дуже мало.

Першого дня пізнім пополуднем відбулося урочисте відкриття фестивалю біля пам'ятника Т. Шевченка. Виступали: П. Мовчан, М. Руденко, Б. Рубчак і інші. Святослав Максимчук палко рецитував Шевченка. Тоді я наново відчула, що ми всі належимо до одного народу та що між нами немає кордонів.

Вечір скорботи і пам'яті

Другого дня після початку фестивалю відбувся дуже зворушливий мистецький вечір пам'яті поетів закатованих у совєтських тюрмах і таборах. На переді сцени стояв портрет В. Стуса, а перед ним квіти. З боку на рушнику були покладені традиційні поминальні символи: хліб, свічки, писанки. Священик УАПЦ відкрив вечір Молитвою. Євген Сверстюк запалив три свічки у пам'ять своїх друзів і співв'язнів В. Стуса, О. Тихого і Ю. Литвина. Ніна Матвієнко відспівала сучасну композицію у супроводі фортеп'яну й кількох інструментів. На чорному фоні притемненої сцени виступали босоніж у білих сорочках актори київських театрів. Вони пересувалися мов у повільному траурному балеті й один за одним спокійно без патосу рецитували твори біля тридцяти загиблих поетів „Розстріляного відродження": Михайла Драй-Хмари, Миколи Влизька, Миколи Зерова, Василя Еллана-Блакитного, Євгена Плужника, Михайла Семенка, Василя Бобинського, Дмитра Загули, Дмитра Фальківського, Марка Йогансена й інших.

Жінка в чорному вішала на стендах з боку сцени портрети цих поетів і клала в'язанки калини поряд на підлозі.

У другій частині програми читали кільканадцять колишніх в'язнів свої тюремні вірші. Мабуть, найстаршим з них був Григорій Кочур, а наймолодшим Степан Сапеляк. Авдиторія усіх нагородила оплесками і особливо тепло привітала Миколу Руденка.

Продовження буде.

УКРАЇНА БАГАТА, АЛЕ ЗАНЕДБАНА. ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ СТАТИ НА ВЛАСНІ НОГИ. ПЕРЕШЛІТЬ ВАШУ ДИВІДЕНДУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Коли ж...

(Закінчення зі стор. 2)

й обрано Координаційну Раду Комітету на чолі з Людмилою Трухмановою, жителькою Запоріжжя. У резолюції цього 1-го З'їзду, серед іншого, виразно мовилось: „Вимагаємо від Верховної Ради України — не складати нового Союзного договору, перейти на систему професійної армії; повсюдно запровадити принцип добровільного призову у війська КДБ, МВС з осені цього року". Далі мовилось про „деполітизацію армії" та вимогу „внести відповідні зміни до Конституції УРСР, зокрема про зміст і юридичне обґрунтування військової присяги на вірність народу України, прийняти Закон про Збройні Сили України, призначити міністра оборони України з числа цивільних осіб...".

Моттом всеукраїнської акції Комітету солдатських матерів 1-го жовтня ц.р. було „Мати Україна кличе до розуму і сердець", а її завданням — привернути увагу депутатів Верховної Ради УССР до виконання вимог, що їх прийнято на З'їзді. Хочемо сподіватись, що до цього голосу солдатських матерів нарешті прислухаються теж і члени „Групи 239" і уряд УССР, бо ж якраз до них, їхніх — „розуму і сердець" — звертається цей заклик. А з цим тоді мусітиме погодитися також Москва.

У 1944 році Кремль „створив" був для України побіч міністерства зовнішніх справ теж й міністерство оборони, яке так й залишилось на папері... в усіх дотепер відомих проєктах Союзного договору оборона має й надалі залишатися у компетанції імперського центру. Це означало б, що міністерство оборони в Києві — було б знову тільки на папері, (якщо взагалі). Така постановка суперечила б не тільки здоровому політичному глуздові, до якого апелювали солдатські матері, а й самому дальшому розвиткові подій, яких вже не зупинити. Це мусять зрозуміти і „Група 239", і Москва, якщо вони не хочуть, щоб майбутні події пройшли понад їхніми головами.

Представники Інституту ім. Шептицького зустрічалися з Патріярхом Димітріосом

Овкленд, Каліф. — Під час першої візитації Америки Царгородським Патріярхом Димітріосом дня 20-го липня, тут у грецькій православній церкві Вознесення Господнього, професори та студенти 4-ох літніх курсів Інституту Східньохристиянських Наук ім. Митр. А. Шептицького мали нагоду принести привітання та подарунок достойному гостеві.

Директор Інституту ім. А. Шептицького о. д-р Андрій Чировський вручив Владиці лист-привітання, підписане професорами та студентами літніх курсів. Отець проф. д-р Боніфатій Луйкс, Архимандрит Свят-Преображенського монастиря в Редвуд Веллі, Каліф., де відбуваються щороку літні курси інституту, вручив Патріярхові ікону обличчя Господнього на обрусі — нерукотворний образ — виконання брата Дам'яна, рясофора згаданого монастиря. Виясвивши науково-екуменічне наставлення інституту, члени професорського складу прийняли від Патріярха благословення.

Отець А. Чировський приймає благословення від Патріярха Димітріоса.

Цього року в літніх курсах брали участь понад 30 студентів з трьох континентів та різних національностей. Усі вони зобов'язані порядком монаших відправ в українському обряді, а рівночасно мають нагоду за місяць інтенсивного навчання здобути шість академічних кредитів на маґістерському рівні. Крім отців Чировського та Луйкса викладав цього року ще о. проф. Петро Ґаладза.

Декларація...

(Закінчення зі стор. 2)

обговорюються, і навіть „наш" президент, Леонід Кравчук виявив думку, що договір не можна накидати Україні, що зразу треба погодити його підстави на форумі Верховної Ради, а щойно тоді можна буде послати делеґацію на переговори до Москви. Сили об'єднані в Національній Раді ідуть далі і вимагають, щоб уперше схвалити нову конституцію України, сперту на принципах Декляраціі, а щойно після того можна буде зачати пересправи над договорами. Цей постулят завис би був у повітрі, коли б не стало за ним студенство і його голодівка. Почин цей став виявом детермінації народу, і партійна верхівка погодилась: уперед конституційно встановлений суверенітет, бо Декляраці́я — це радше попірець без конституційної правовости, а відтак будемо говорити про „союз". Постава гідна і при тому серйозна.

Принцип „договору" заздалегідь відкидати неможливо, коли кермуватись засадами „реальполітік". У добу, коли Европа об'єднується у „спільноту", аспірації усіх підсовєтських республік, в тому й України, не можуть іти далеко дальше. Йдеться тільки про межі нової „Спільноти", як її не охрестити б. Йдеться про те, щоб, обмеження суверенітету республік у користь „спільноти" були свобідним виявом волі й інтересів республіки, а не були їй накинені Москвою, цією ціною, щоб втримати велич імперії. Щоб Москва мала тільки ці прероґативи, які їй Київ добровільно передасть, а не Київ мав владу в периметрах дозволених Москвою. Україні допомагає без сумніву в цих інтенціях Борис Єльцин із його відосередніми тенденціями, якщо йдеться про конституційний статус Росії.

За Єльцином повинні піти й політика в Україні. Коли Єльцин усамостійнюється від Горбачова, то чому не зродитись такій же амбіції у Кравчука й інших апаратчиків України? Бажання влади, стати своїм „босом" психологічно нормальний феномен, так притаманний вільній людині. Тому дуже політично розумно поступає Рух, коли не відкидає нікого з ідеологічних мотивів, і бажає втягнути у наші визвольні змагання всі можливі елементи. Політичний екстремізм привести у нинішній політичній ситуації може нас тільки до руїни.

РІЗНІ ЗНИЖКИ НА квитки летунської лінії, які розпочала лінія Емерікен Ерлайнс, а за нею пішли інші, передусім у тому, що хто купує один квиток може дістати другий за великою знижкою, є незвичайно корисним для подорожуючих, але побоюються, що у висліді летунської лінії таки на тому втратять, зокрема у святочному сезоні, коли люди все одно більше подорожують.

ПОЛЮВАННЯ, ЗОКРЕМА осінню, це був один із улюблених спортів в ЗСА. Тепер однак мисливці зустрічаються щораз частіше із тим, що населення, а зокрема ті, які бажають охорони звірів, роблять мисливцям пакости, а то і не допускають до того, щоб вони полювали. В 37 стейтах є заборонено правом перешкоджати мисливцям коли вони полюють на стейтових землях. Тепер мисливці стараються, щоб це право стало однозначне із кримінальним злочином.

ХОЧА У СТЕЙТІ ЮТА перейшов закон, яким не дозволяється на автомати з папіросами і це зменшило дещо число курців серед молоді, але на загал молодь в тому стейті висміює цю заборону, та дальше курить, купуючи папіроски в крамницях.

ТОВАРИСТВО СВЯТА СОФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє:

на **ПАТРІЯРШИЙ ФОНД** зложили

IX — 90

1,000.00 дол. — Юрій Кравець;
500.00 дол. — д-р Петро Пшик, (з винайму площі);
по 100.00 дол. — Церковний комітет у Вайлдвуді, Н.Дж. (на потреби Кардинала Мирослава Любачівського), Роман Вомпель, д-р Роман Осінчук;
50.00 дол. — Н.Н. Філядельфія;
20.00 дол. — д-р Михайло і Любомира Палій (у пам'ять бл. п. д-ра Юрія Кушніра).

На радіопраграму „Голос Української Діяспори" склала 600.00 дол. — Українська Щадниця у Філядельфії.

Зі збірки Українського Патріярхального Товариства, Відділ в Баффало, Н.Й. Переслала Оксана Бережницька — голова Відділу. Склали:
2,000.00 дол. — д-р Мирон і Люба Кучмак,
25.00 дол. — Стефан і Ольга Душенко (у пам'ять бл. п. проф. Франка Гайди),
60.00 дол. — наступна рата зі збірок Відділу.

Збірка в Лейк Джордж, Н.Й. — зібрав і переслав Іван Антоняк. Склали:
350.00 дол. Іван і Іванна Антоняк;
по 100.00 дол. — Нестор Угера, Стефа Дуда, Орест Бойчук, подружжя Пастернаки, подружжя Сливки, Богдан і Софія Комарницькі;
75.00 дол. — Юлія Рудницька;
по 50.00 дол. — Марія Любицька, поддружжя Орест Клоси;
35.[illegible] дол. — Петро і Анна Хіміяки;
по [illegible].00 дол. — Лев Хомяк, подружжя Шмулі;
10.00 дол. — Анна Ціхоцька.

X — 90

по 100.00 дол. — д-р Роман Смик (черговий даток за 3-ий квартал 90-го року), Дмитро Шумило, Теодосій Гриців, д-р Олег Снилик (у пам'ять бл. п. Марти Олексишин),
75.00 дол. — Мирослав і Люба Прокоп;
по 50.00 дол. — Модест і Ірена Кливак, Марія Одежинська (у пам'ять покійних батьків і брата);
по 25.00 дол. — Микола Кавка, Рей Савчин;
20.00 дол. — Мирон і Марія Масюк;
по 15.00 дол. — Зіновій Квіт, Софія Теслюк, Роман Мельник;
10.00 дол. — Борис Дурбак.

Збірка Українського Патріярхального Т-ва — Окружний Відділ: Піттсбурґ і західня Пеннсильванія. Переслав інж. Сидір М. Тимяк (голова). Збірку координував Андрій Ґерманський (скарбник Відділу). Склали:
Піттсбурґ південь і околиця — збірщик А. Ґерманський.
по 50.00 дол. — проф. Василь Ящун, І. Дзядик,
по 30.00 дол. — П. Данек, А. Ґерманський;
по 25.00 дол. — О. Полатайко, М. Комічак, Р. Комічак;
по 20.00 дол. — Д. Головатий, П. Шаґала, П. Заблоцький, М. Диркач, А. Шмуль, В. Ванат, П. Вельґош, А. Волос, М. Крупа, І. Роґовський, Із. Луківський;
по 10.00 дол. — В. Максимович, П. Яцишин, В. Бобик, В. Дитко, В. Гуменний, П. Мількат, В. Бобурчак, П. Плакс, М. Бібик, М. Дзядик, А. Качурак, Р. Спілник, М. Мураль, М. Франко, Марк Комічак (Клівленд ОГ), М. Комічак мол. (Арлінґтон, ВА), В. Дзядик, Я. Бернацький, І. Грицюк, А. Боднар, Т. Івасів, П. Годованець, С. Коваль, П. Гірник, І. Іванонків, М. Чорній, М. Козак;
по 5.00 дол. — М. Купчак, М. Годованець, Д. Бобурчак, М. Львівський, М. Ґерманський.

Аліквиппа, ПА — О. Манастерська, збирала:
100.00 дол. — мґр О. Манастерська;
по 25.00 дол. — З. Комоницький, Е. Манастерський, О. Кармазин, В. Манастирський, д-р М. Еванчо, д-р Я. Миколович;
15.00 дол. — Ін. Матіяш.

Піттсбурґ північ — збірщики: С. Вочек і М. Шпак,
100.00 дол. — С.М. Тимяк,
30.00 дол. Ев. Качмар,
по 20.00 дол. — П. Добростан, М. Білик,
по 10.00 дол. — М. Шпак, Т. Грицик, П. Щерба, І. Кікта, М. Добрянський, М. Шербек, А. Баран, Р. Фір, А. Маланчук, С. Вочек;
по 5.00 дол. — К. Дикун, І. Родзай, В. Гула, М. Козак.

Мекіспорт, ПА — збірщик: М. Смерека,
50.00 дол. — М. Смерека,
25.00 дол. — Вівтарна Дружина св. Івана Хрестителя,
20.00 дол. — Пирожниці св. Івана Хрестителя;
по 10.00 дол. — Т. Боднар, Д. Брукс, Б. Яблонський;
по 5.00 дол. — Д. Неро, Н. Ґонцінски, І. Кейс, М. Бельбак, Д. Сиґмунд, Дик Тотин;
по 3.00 дол. — І. Ореняк, Антон Карлінчак,
2.00 дол. — П. Кейс.

Піттсбурґ південь — збірщик М. Баран.
25.00 дол. — В. Бойкович,
15.00 дол. — Б. Конецький,
по 10.00 дол. — П. Бліщ, Л. Заліщук, М. Баран, хор церкви Івана Хрестителя, о. М. Бліщ, П. Глутковський;
по 5.00 дол. — Д. Дрекслер, М. Міщук, І. Кростин.

Карнеґі, ПА
по 10.00 дол. — Ю. Сивий, Г. Сивий,
5.00 дол. — М. Сивий.

„ПИСАНКА"

Збірка на Патріярший Фонд Св. Софії, переведена відділом Українського Патріярхального Товариства в Ню Йорку в місяці квітні-травні 1990 року:
400.00 дол. — Стефанія Шипула,
250.00 дол. — Ольга Овсянецька,
по 200.00 дол. — Володимира і Степан Сливоцькі, Михайло Шипула (в пам'ять батьків Анастазії і Василя та дружини Оксани і доньки Ірини з рядів УПА, що були замордовані в Золочеві 12 лютого 1945 р.), Анастазія і Петро Шпинди;
150.00 дол. — Зірка і Микола Галів;
по 100.00 дол. — Софія Бочневич, Борис Галаган, Ірина і д-р Іван Дорожинські, Анна і Юліян Дутко, Стефанія Лешко, Марія і Роман Кушнір, Стефанія Куштала, Зоря і Юрій Малаховські, Марія Подольська, Любов і д-р Мирослав Прокоп, Зеновія Сидорак, Стефанія і д-р Іван Серант, Ольга і Михайло Танські;
по 75.00 дол. — Катерина Лис, Марія Палідвор;
по 50.00 дол. — Анна і Володимир Баран, Неоніля Більчинська, Теодора і Роман Бриттан, Стефанія і мґр Іван Винник, Володимир Кузик, Зеновія і Мирослав Кулинич, Анна і Теодор Лопадчак, Марія Підгородецька, Анна і Степан Секрета, д-р Марія і д-р Юрій Стець, Катерина Терлецька, Ольга Хома, Софія і Франко Щеснюк;
40.00 дол. — Іванна і Ярослав Клим;
35.00 дол. — Софія і Евген Ґречило;
30.00 дол. — Ніна і Степан Загнійний;
по 25.00 дол. — Анастазія і Василь Андрушко, Катерина і Іван Антонишин, Любомира Артимишин, інж. Дем'ян Кордуба, Наталія Крупська (на свіжу могилу дорогої свахи Марії Берези, Стефанія Косович, Катерина і Михайло Лехіцький, Мирослав Мак, Евдокія Мартинів, Антін Мулик (в третю річницю смерти дружини Анни з Герциків), Надія Попель, Л. і О. Сушків, Марія Червоняк, д-р Василь і Лідія Ленцик (у пам'ять д-ра О. Барана), Ярослав і Надія Пастушенко (на свіжу могилу д-ра О. Барана);
по 20.00 дол. Евстахія Гойдиш, Анастазія і Іван Воробець, Богдан Гаврилюк, Марія Ґумовська, мґр Петро Дармограй, Ольга і Микола Зацухний, Уляна Козак, Дарія і Юрій Костів, Параскевія Кучма, Михайло Мацко, М. Мирошниченко, Дарія і Василь Мудрий, Христина і Юрій Навроцький, Галина і Ярослав Оберишин, Галина Островерха, Анна і Теодор Островський, ОЧСУ, 41 Відділ Бруклин, Мирон Павелчак, Стефанія Пурій, Іван Рак, О. і Л. Савицький, Наталія і д-р Ігор Соневицький;
по 15.00 дол. — Іван Воробель з дружиною, Іванна Галапац, Марія і Петро Гусак, Стефанія і Ярослав Дусанівський, Параскевія і Юрій Кузьмович, Марія Світій, Іван Яворський, М. Яцик;
по 10.00 дол. — Олена і Володимир Барняк, Оксана і Мирон Вітюк, Павло Галатин, Стефанія і Микола Ганущак, Розалія Доляк, Володимира Іванусa, Наталія Канюґа, Анна Качарай, Ольга Масюкевич, Любомира Пежанська, Василь Піх, Агафія і Василь Пушка, Софія і Ігор Раковський, Стефанія і Михайло Рудик, Софія Салдан, Розалія і Іван Чарториський, Едит Шмідт;
по 5.00 дол. — Евген Ґречило, Степан Ковалівський, Олександер Салик.

Листа ч. 125 — збірка замість квітів на могилу бл. п. Михайла Середи у Філядельфії, ПА.
Склали:
200.00 дол. — Ольга Середа,
100.00 дол. — подружжя Атанас Слюсарчук,
50.00 дол. — Теофіль і Софія Середа,
по 25.00 дол. — Емма Послушна, Юліян і Олена головчак, Віра Пак;
10.00 дол. — Марія Возняк.

Листа ч. 075 — збірка в Елмайра Гайтс, Н.Й. Зібрав і переслав Василь Осташ. Склали:
по 30.00 дол. — о. Юрій Лукачик, Іван Васлишин, Український Конґресовий Комітет — С. Скай (голова)
25.00 дол. — Василь Осташ;
20.00 дол. — Василь Панкевич;
по 10.00 дол. — Іван Лайхман, Василь Салиґа, Володимир Василишин, Михайло Скай, Левут Сенков;
по 5.00 дол. — Дмитро Каба, Василь Петрик, Текля Юхімік, Ева Боняк, Ярослава Німець Гумерда, Василь Цап, Павло Німець, Никола Рось, Михайло Осташ, Никола Наґельський, Катерина Наґельська, Михайло Дучий, Антон Овдієнко, Михайло Петрик, Леонід Шумейко, Василь Костів;
4.00 дол. — Катерина Сабан;
3.00 дол. — Зоня Федьків,
по 2.00 дол. — Марія Федорів, Вероніка Урущак, Филип Косак;
по 1.00 дол. — Анна Кавулич, Анна Мартинюк.

Товариство Свята Софія — Комісія Патріяршого Фонду — складає щиру подяку усім вельмишановним жертводавцям і збірщикам.

Всі датки на Патріярший Фонд Товариства Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No. 23-7380645.

Всі чеки просимо виписувати на:

St. Sophia Religious Association — Patriarchal Fund

та пересилати на адресу:

7911 Whitewood Road • Philadelphia, PA 19117

Товариство Українських Інженерів

запрошує усіх зацікавлених на

ДОПОВІДЬ і ПРОЗІРКИ

двох членів ЗЕЛЕНОГО СВІТУ

ЮРІЯ МІЩЕНКА і АНАТОЛІЯ ПАНОВА

НА ТЕМУ

ЕКОЛОГІЯ УКРАЇНИ І ЧОРНОБИЛЬ

Коли: в неділю, 2-го грудня 1990 року в год. 2-ій по пол.

Де: в будинку НТШ, 4-та авеню, між 9-ою і 10-ою вул. **в Ню Йорку**

Вступ: добровільні датки

Після формальної частини програми буде перекуска і нагода до дальшої розмови з доповідачами

Члени Зеленого Світу є в ЗСА за запрошенням організації AHRU.

Українське Патріярхальне Товариство в ЗСА

запрошує всіх мирян до численної участи на інформативну

ДОПОВІДЬ

В УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДАХ на тему:

„СУЧАСНЕ ПОЛОЖЕННЯ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ в УКРАЇНІ"

яку виголосить

ІВАН ГРЕЧКО

Голова Комісії Свободи Сумління при Львівській Крайовій Організації РУХ, Голова Клюбу Української Греко-Католицької Інтеліґенції, Співредактор часопису „ВІРА БАТЬКІВ" та визначний церковно-громадський діяч в Західній Україні.

ДІТРОЙТ, Миш. Субота, 1-го грудня 7:00 веч.	Заля укр. кат церкви св. Йосафата, Воррен (313) 828-7322
ЧИКАҐО, Ілл. Вівторок, 4-го грудня 7:00 веч.	Культурний Осередок свв. Володимира й Ольги (312) 478-3587
НЮАРК, Н. Дж. Четвер, 6-го грудня 7:30 веч.	Заля укр. кат. церкви св. Івана Хрестителя (201) 538-2899
ПАССЕЙК, Н. Дж. П'ятниця, 7-го грудня 7:00 веч.	Заля укр. кат. церкви св. Миколая (201) 538-2899
НЮ ЙОРК, Н. Й. Субота, 8-го грудня 5:00 веч.	Заля НТШ (212) 254-5130 63 — 4 авеню, Н. Й. (212) 673-1767
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Неділя, 9-го грудня 12:00 вполудне	Заля укр. кат. церкви св. Арх. Михаїла (215) 728-1761
Вівторок, 11-го грудня 7:30 веч.	Філія УКУ (215) 635-1555 (215) 635-3929
ТРЕНТОН, Н. Дж. Неділя, 9-го грудня 5-та веч.	Заля укр. кат. церкви св. Йосафата (609) 586-8166
ВАШІНҐТОН, Д. К. Четвер, 13-го грудня 7:30 веч.	Свята Софія — Філія УКУ 2615 — 30-та вул. (301) 593-5186
ГАРТФОРД, Конн. Субота, 15-го грудня 6:00 веч.	Заля укр. кат. церкви св. Арх. Михаїла (203) 563-4147
БОСТОН, Масс. Неділя, 16-го грудня 11:30 рано	Заля укр. кат. церкви Христа Царя (617) 444-2163
ЮТИКА, Н.Й. Вівторок, 18-го грудня 6:00 веч.	Заля укр. кат. церкви св. Володимира (315) 735-5138
РОЧЕСТЕР, Н. Й. Середа, 19-го грудня 7:00 веч.	Заля укр. кат. школи св. Йосафата (716) 266-3001
БАФФАЛО, Н. Й. Четвер, 20-го грудня 6:00 веч.	Заля укр. кат. церкви св. Миколая (716) 835-3167

Координатор: Крайова Управа УПТ-ва в ЗСА
Тел.: (718) 424-0754 або (203) 563-2717

З глибоким жалем повідомляємо рідню, приятелів, знайомих і побратимів по зброї, що в суботу, 24-го листопада 1990 р. упокоївся в Бозі по короткій і важкій недузі на 65-му році життя

наш найдорожчий

МУЖ, БРАТ І СТРИЙКО

бл. п.

ВОЛОДИМИР СІРИЙ

ПАРАСТАС у вівторок, 27-го листопада 1990 р. о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні William Kohoot, 86 West 14th Street, Bayonne, New Jersey.

ПОХОРОН в середу, 28-го листопада з того ж похоронного заведення до церкви Успення Пресвятої Богородиці, 32 East 25th St., Bayonne, N.J. **Служба Божа о годині 9-ій рано, а відтак на цвинтар** Holy Cross, North Arlington, N.J.

В глибокому смутку:

дружина — МАРІЯ
брати —
МИРОН з дружиною МИРОСЛАВОЮ
ЯРОСЛАВ з дружиною ЄЛИСАВЕТОЮ
ЗИНОВІЙ з дружиною МАРГАРЕТОЮ
та ближча і дальша родина в Україні й Америці

У безмежному болю повідомляємо рідних, приятелів та знайомих, що 16-го листопада 1990 р. відійшла несподівано у вічність з волі Всевишнього

наша улюблена

ДРУЖИНА, МАМА, БАБУСЯ, ПРАБАБУСЯ

бл. п.

СОФІЯ КОСТЮК з дому ГОРОШКО

Горем прибиті і похилені в смутку:

чоловік — ІВАН
сини — ЗОР'ЯН, ОЛЕГ, ХРИЗАНТ з дружинами
внучки — ВІКТОРІЯ, ЄЛИСАВЕТА, МЕЛАСЯ
правнучка — КРИСТАЛ
та родина в Україні, Англії і Польщі

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 19-го листопада 1990 р. на українському цвинтарі в Денвер, Кольорадо.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА Джордж Буша розробив п'ятирічний плян розбудови шляхів, яким мають поправити постійний застій авт на головних дорогах. Рівночасно цим пляном поодинокі стейти зможуть вимагати створення більше рогачок і тим мати більше грошей на видатки зв'язані із поширенням чи направою доріг. Плян пропонує прийнаменше 85 більйонів долярів допомоги для поодиноких стейтів в часі між 1992 а 1996 роком.

Цінна праця д-ра С. Воляника

Степан Воляник, „Берестейський договір", „Укрпрінт", Тверда оправа, обгортка роботи Олеся Тимошенка, Клівленд, Огайо, 1989, ст.210.

Берестейський договір між Україною та Центральними Державами, тобто, Німеччиною, Австро-Угорщиною, Туреччиною і Болгарією. Хто про нього не чув або не знає, цікавлячись новітньою історією української державности?

Оскільки це був дуже важливий історичний епізод в нашій новітній визвольній боротьбі та будуванні держави, відомий наш громадсько-політичний та культурно-освітній діяч д-р філософії Степан Воляник написав і видав солідну і дуже удокументовану працю на цю тему.

Як пише автор, у зв'язку з вибухом російської революції, що сталося в наслідок Першої світової війни та розвалу російсько-царської імперії, український народ не бажаючи також у себе сов'єтсько-большевицького деспотичного режиму 20-го листопада 1917 року проголосив свою незалежну державу під назвою Українська Народна Республіка. Уряд нової української держави ще того ж року — 27-го грудня вислав свою спеціяльну місію до Берестя Литовського з метою вести окремі переговори з Центральними Державами від імени власної держави — Української Народної Республіки.

Протягом двох тижнів в січні 1918 року українська делеґація взяла участь у загальних мирних переговорах аж до того часу, коли Петроградський совєт не бажаючи нічого ні чути і не знати про будь-яку національно-державну незалежність українського народу, прогосив 28-го січня 1918 року війну Україні. Але цей воєнний акт Росії проти Української Народної Республіки дав німцям сприятливу нагоду визнати Україну незалежною державою і тим самим прийняти її, як окремого незалежного партнера в мирних переговорах.

Мирні переговори між Україною і Центральними Державами не тривали довго, бо вже 9-го лютого 1918 року був підписаний Мирний Договір між Україною та Центральними Державами.

Серед XX-ти статтей, які включені до договору, є такі, як умова про те, що Українська Народна Республіка та Центральні Держави проголосили, що війна між ними вже закінчена і що відтепер вони житимуть між собою в мирі і дружбі. Дипломатичні й консулярні стосунки між сторонами пічнуться негайно після ратифікації мирного договору. Сторони, що заключають договір, обопільно зрікаються заплати коштів війни як також покриття воєнних шкід, вчинених державами та їх громадянами у воєнних смугах під час військових операцій. Одна зі статтей стосується устійнення майбутніх господарських взаємин між УНР та центральними Державами. Також згідно договору, на вимогу української делеґації, Холмщина переходить до України, а з Галичини та Буковини має бути створена окрема українська провінція в рамках Австро-Угорської монархії, як окремий коронний край зі забезпеченням права на розвиток рідної культури, урядової української мови, рідного шкільництва, тобто, взагалі права на її національний та культурний розвиток.

З книжки С. Воляника довідуємося, що в Берестейському договорі були також таємні статті, підписані австро-німцями та українцями, які відносилися до „делікатних" питань що їх делеґати тоді не бажали розголошувати. Отже, з одного боку, хоч Австро-Угорщина вирікалася всякої анексії української території але з другого боку, українці вирішили не втручатися у внутрішні справи Австрії, якщо йшлося Східньої Галичини. І тому, в тих таємних статтях читаємо, що: 1. Україна не має зацікавлення Басарабією, 2. Україна врочисто зрікається угорських територій, замешканих українцями, 3. Україна передасть Австро-Угорщині 300 квадратових кілометрів території в районі Хотина і, 4. Австро-Угорщина зобов'язується визначити кордони Галичини в той спосіб, аби цілковито відділити Східню Галичину від району Кракова.

Але, як відомо, наступні кардинальні події в східньо-центральній Европі, зокрема розпад Австро-Угорської імперії та поновоі окупації України ордами російсько-большевицького імперіялізму, зробили Берестейський договір дужє короткотривалим. Та не зважаючи на це, всі дослідники стверджують, що для історії цей договір залишається назавжди важливим історичним документом практичного здійснення ідей права самовизначення народів, тобто, творення самостійних ні від кого незалежних держав, а української незалежної держави зокрема. „Берестейський договір, — пише С. Воляник, — це незаперечний і незнищимий документ і свідок відновлення української незалежної держави з рівночасним її визнанням де-факто й де-юре багатьма державами".

Аналізуючи події 73 роки тому, в обставинах яких відбувалася підготова до підписання Берестейського договору, Степан Воляник доходить до висновку, що існує дуже подібна аналогія між тим, що було колись і тим, що відбувається тепер. А саме: в той час, коли Ленін і його партія аби виграти час і тим самим врятувати на місці розваленої царської імперії нову форму цієї імперії — російсько-большевицьку, робили все можливе аби заключити мирний договір з Центральними Державами — в наші часи новітній „Ленін" Міхаїл Ґорбачов — ватажок тієї самої большевицької партії все робить так само аби виграти на часі і переконати світ, що його „перебудова" є конечною аби врятувати тотально збанкрутовану совєтську імперію від її неминучого історичного розвалу. І треба сказати, що в певній мірі саме завдяки заключенню Берестейського договору згідно з яким Центральні Держави припинили війну проти Росії, Ленінові та його партії тим самим вдалося зберегти при владі їхній терористичний большевицький режим. Чи подібна тактика Ґорбачова так само допоможе врятувати від розвалу совєтську імперію тепер — напевно покаже найближче майбутнє.

З долученого бібліографічного показника бачимо, що аби написати цю книжку, С. Воляник простудіював понад 80 книжок у різних мовах як також кілька десятків періодичних видань. Також наприкінці книжки подано багато копійованих ілюстрацій пов'язаних з Берестейським миром — в тому числі таких, як фотознимка української делеґації та її співпрацівників на мирових переговорах у Бересті, будинок, в якому було підписано мир 9-го лютого 1918 року, підписи делеґатів України. Перша та остання сторінки українського документу з підписом гетьмана Павла Скоропадського та міністра зовнішніх справ Дмитра Дорошенка, мапа України з кордонами визначеними Берестейським договором, акт підписання українського мирного договору та інші.

Для тих , хто бажає набути цю книжку можна звертатися на адресу її автора: Dr. Stephen Wolanyk 4301 Orchard Park Dr., Cleveland, Ohio 44134.

Д-р Юліян Мовчан

День Союзянки Округи Ню Джерзі

Проминув вакаційний час. Осінній сезон стає початком оживлення муравлиної активности організованого жіноцтва.

Це вже стало традицією Союзу Українок Округи Ню Джерзі розпочинати свою діяльність зустріччю з громадянством на Дні Союзянки, що відбувся 1-го листопада в привітній залі при церкві св. Івана Хрестителя в Ірвінґтоні.

День Союзянки для членок є ніби родинне свято, влаштоване при співучасті всіх відділів під зарядом невтомної Іліяни Паславської.

Кожного року в програму дня ми включали якусь подію історичного значення нашого народу — Хрещення Руси-України, 175-ліття з дня народження поета-генія Тараса Шевченка Це події величаві, які радісно впливали на духовний настрій членок і присутніх гостей. Однак часом мусимо пригадати події сумні, які великим тягарем смутку лягли на душу кожної української людини, а головно людей безпосереднього засягу чорнобильської катастрофи. Свідомість вимірности найбільшого екологічного нещастя для нашого народу не дає нам про це забувати. Ото ж центром уваги був стіл 61-го Відділу із закликом „Поможіть Україні, складайте на фонд Чорнобиля"! Членка Ірина Лабінська на ту ціль розпродувала жетони, сорочки, а також давала пояснення про жахливі картини наслідків радіяції, поміщені німецьким репортером в німецькому журналі й газеті. В пляні було висвітлення прозірок і доповідь д-ра Матківського на тему Чорнобиля, але через необхідність присутности доктора в шпиталі, ця доповідь не відбулася.

Треба відзначити, що цей же 61 Відділ велику увагу приділяє вихованню української дитини. При Відділі існує світличка, яку далі жертвенно провадить О. Станько. На їхньому столі ми бачимо альбом знімків із занять світлички, рисунки дітей, чудово ілюстровані книжечки казок, стрічки з розповідями у легкій формі сприймання для дитячої психіки й уяви про наші народні звичаї.

Нашу увагу звертають великі табльо знімків стипендійної акції СУА з Бразилії, Аргентини, Польщі, Юґославії. Дбайливе уложення і збереження їх завдячуємо стипендійній референтці 86-го Відділу Любі Білощук. Знімки промовисто віддзеркалюють таку велику проблену роботу: школи, інтернати, питомці, діти в народних строях, рукоположення священиків. Яка радість, що союзянки вложили бодай малі цеголки в скарбницю будучности — нашу молодь. Дві грамоти відзначень — першого й другого місця з Конвенцій СУА вказують на велику активність 86-го Відділу. Увагу привертають альбоми з діяльности Відділу, особливо альбом листування з стипендистами. Листи повні вдячности й ентузіязму в надії здобуття вищої освіти. Тут знову ж таки альбом із зворушливими знімками з перебування 11-ох дітей жертв Чорнобиля, для яких членки 86-го і 98-го Відділів зробили приємну прогульку над море і гостину в домі членки 98-го Відділу О. Ролянд.

О. Ролянд не лише відзначається великою чутливістю до людського горя, але також є мисткинею і її образи з українською тематикою, виконані енкавстикою на дереві, збагачували вигляд залі.

Відвідувачі також мали нагоду оглянути знімки наших експонатів і прочитати коротку історію про великий успіх і досягнення Округи Ню Джерзі у зв'язку з нашою тривалою участю в Американському Музеї Іміграції. Членка 24-го Відділу М. Бокало заповнила два столи своєю трипільською керамікою і всякими дрібними речами, а також кольоритними прикрасами на ялинку. Оксана Василяк мала вишивану кераміку й прикраси на ялинку. Для кожного відвідувача щось знайшлося в міру його уподобання і потреби.

Членки 32-го Відділу вгощали охочих солодким і кавою. Господарська референтка М. Батків, як завжди, відзначається особливою гостинністю і її погідний настрій мило впливає на любителів кави й солодкого. М. Батків хоч не є українкою, однак вона душевними почуваннями всеціло вросла в нашу організацію і жертвенно працює, щоб причинитися до успіху Дня Союзянки.

Переглянувши загально й коротко суть Дня Союзянки, бачимо, що можна поєднати корисне з приємним.

Ольга Буртик